

**Kenniscentrum
Bipolaire Stoornissen**

Meerjarenplan 2015-2020

Colofon

Meerjarenplan 2015 – 2020 Kenniscentrum Bipolaire Stoornissen

Vastgesteld door het bestuur van het Kenniscentrum Bipolaire Stoornissen in oktober 2015.

Het Kenniscentrum Bipolaire Stoornissen streeft ernaar in Nederland de zorg voor mensen met een bipolaire (manisch-depressieve) stemmingsstoornis te verbeteren. Een tweede doel is de meest actuele kennis over deze aandoening te verzamelen, ontwikkelen en verspreiden.

Het Kenniscentrum, kortweg KenBiS, bundelt de deskundigheid van gespecialiseerde professionals, patiënten en naastbetrokkenen. Het nodigt professionals uit deel te nemen aan een groeiend netwerk van academische en psychiatrische centra en de patiëntenvereniging VMDB.

De partners in het netwerk bouwen samen aan de kwaliteit van diagnostiek en behandeling.

Heeft u vragen?

Stuur een e-mail naar info@kenbis.nl.

Contactgegevens

Kenniscentrum Bipolaire Stoornissen
p/a Dimence
Postbus 398
7600 AJ Almelo

www.kenbis.nl

Inhoudsopgave

Colofon	2
Inhoudsopgave	3
Achtergrond	4
Doelstellingen KenBiS	5
Participanten	5
Donateurs	7
Organisatie	7
Website	8
Doelstellingen voor de periode 2015-2020	9

Achtergrond

In de eerste decennia van de 21e eeuw wordt steeds duidelijker dat psychiatrische stoornissen veelvormiger zijn dan lang aangenomen, een zeer complexe etiologie en pathogenese hebben, onduidelijk van elkaar afgegrensd zijn, en bovenal, voornamelijk in vele gevallen met beperkt succes zijn te behandelen. De bipolaire stemmingsstoornissen (manisch-depressiviteit) zijn kernsyndromen in de psychiatrie, naast schizofrene psychosen, depressies, angststoornissen en persoonlijkheidsstoornissen. Zij vormen een belangrijk focus voor basaal en toegepast wetenschappelijk onderzoek. Mensen met een bipolaire stoornis vormen een belangrijk werkgebied van de Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ).

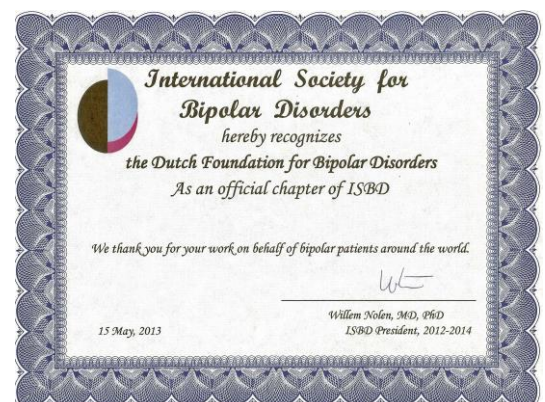
Vertaling van de bevindingen van dat onderzoek naar richtlijnen en naar de behandelpraktijk vergt een krachtige bundeling van wetenschappelijke en klinische expertise en ervaringsdeskundigheid. Het **Kenniscentrum Bipolaire Stoornissen** (KenBiS) bouwt voort op een inmiddels rijke traditie waarin deze expertisegebieden nevensgeschikt vertegenwoordigd zijn. In de jaren '80 begonnen als *LithiumPlus Werkgroep* is het vanaf 2009 geprofessionaliseerd tot een wijd vertakt en nog steeds uitbreidend landelijk netwerk van academische en GGZ expertisecentra, in nauwe samenhang met de patiëntenvereniging VMDB. In dit netwerk vindt een levendige uitwisseling plaats van wetenschappelijke en klinische inzichten, ter verbetering van de kwaliteit van de zorg, en ter stimulering en facilitering van nieuw wetenschappelijk onderzoek.

Bovendien moet in een snel veranderend veld van geestelijke gezondheidszorg de kwaliteit van de zorg voor patiënten met een ernstige psychiatrische aandoening zoals de bipolaire stoornis geborgd blijven, en het hoofd bieden aan drastische bezuinigingen en dreigende verschraling van de zorg. Kenniscentra kunnen daarbij van grote waarde zijn door de juiste prioriteiten te schetsen en deze actief vorm te geven in bijvoorbeeld richtlijnen en zorgstandaarden.

Samenwerking tussen kenniscentra en bundeling van expertise over de traditionele diagnostische grenzen heen zal er in de komende jaren aan bijdragen dat generieke onderdelen van diagnostiek en behandeling nog beter op elkaar kunnen worden afgestemd, met behoud van de specifieke eisen die aan de behandeling van de onderscheiden psychiatrische aandoeningen gesteld worden. Dit zal ook worden vormgegeven in de verschillende Zorgstandaarden, een initiatief van het Netwerk Kwaliteitsontwikkeling GGZ.

Nu KenBiS haar solide basis heeft gekregen zal de blik in de komende jaren nog meer dan voorheen naar buiten gericht worden.

Naast een internationale oriëntatie als officieel Nederlands 'chapter' (*Dutch Foundation for Bipolar Disorders*) van de *International Society for Bipolar Disorders* (ISBD) zal samenwerking met andere Nederlandse kenniscentra hoog op de agenda staan.

Doelstellingen van KenBiS

De stichting heeft tot doel:

- Het verbeteren van de zorg in Nederland voor mensen met een bipolaire (manisch-depressieve) stemmingsstoornis, alsmede voor hun direct-betrokkenen.
- Het vergaren, ontwikkelen en verspreiden van kennis over deze aandoening; dit betreft zowel de diagnostiek en de behandeling van de bipolaire stoornis als kennis gericht op het verbeteren van het welzijn van de patiënt en zijn maatschappelijk functioneren.

De stichting zal haar doelen onder meer bereiken door:

- Het bevorderen dat de deelnemers ten behoeve van patiënten met een bipolaire stoornis gespecialiseerde zorg aanbieden, consultaties verzorgen en second opinions uitbrengen.
- Het organiseren van voorlichtingsactiviteiten, cursussen, trainingen en symposia op het gebied van diagnostiek en behandeling van de bipolaire stoornis.
- Het adviseren van andere organisaties over de zorg voor mensen met een bipolaire stoornis.
- Het stimuleren en ondersteunen van wetenschappelijk onderzoek.

Participanten

KenBiS is een gezamenlijk initiatief van diverse instellingen voor geestelijke gezondheidszorg (GGZ), enkele universitaire instellingen met een speciale expertise op het gebied van de bipolaire stoornis en de patiëntenvereniging Vereniging voor Manisch-Depressieven en Betrokkenen (VMDB). De deelnemende instellingen worden circa eenmaal per vier jaar gevisiteerd, waarbij de kwaliteitscriteria van KenBiS worden getoetst.

Deelnemende instelling zijn anno 2015:

- ✓ Academisch Ziekenhuis Maastricht / Afdeling Psychiatrie
- ✓ Altrecht
- ✓ Arkin / Punt P
- ✓ Antes / Delta Psychiatrisch Centrum
- ✓ Dimence
- ✓ GGNet
- ✓ GGZ Eindhoven
- ✓ GGZ Friesland
- ✓ GGZ inGeest & VU Medisch Centrum / Afdeling Psychiatrie
- ✓ GGZ Noord-Holland Noord
- ✓ Mediant
- ✓ ProPersona
- ✓ PsyQ
- ✓ Reinier van Arkel Groep
- ✓ Rivierduinen
- ✓ Sint Antonius Ziekenhuis Sneek / PAAZ
- ✓ Trimbos Instituut
- ✓ Universitair Medisch Centrum Groningen / Universitair Centrum Psychiatrie
- ✓ Universitair Medisch Centrum Utrecht / Afdeling Psychiatrie
- ✓ Vereniging voor Manisch-Depressieven en Betrokkenen (VMDB)

GGZ-instellingen en universitaire instellingen:

- Zij bieden op bepaalde afdelingen gespecialiseerde zorg aan patiënten met bipolaire stoornissen volgens de meest actuele richtlijnen. Zij bieden deze zorg aan patiënten van binnen de eigen regio, en in sommige gevallen ook aan patiënten van buiten de eigen regio.
- Zij verzorgen consultatie aan professionals.
- Zij verzorgen second opinions bij patiënten met bipolaire stoornissen van binnen en buiten de eigen regio.
- Zij participeren in opleiding, na- en bijscholing over bipolaire stoornissen aan professionals en in de voorlichting aan patiënten en betrokkenen.
- Zij spelen een actieve rol in het opzetten en uitvoeren van kwalitatief hoogstaand wetenschappelijk onderzoek, of participeren daarin.
- Zij worden vertegenwoordigd door professionals (zoals psychiaters, andere artsen, psychologen of verpleegkundigen).
- Betreffende de bovenstaande doelstellingen voldoen zij aan (nog nader te formuleren) kwaliteitscriteria die regelmatig (op een nader te bepalen wijze) worden getoetst.
- Instellingen die op weg zijn om bovenstaande doelstellingen te realiseren, kunnen in het KenBiS participeren als *aspirant-deelnemer*.

Vereniging voor Manisch-Depressieven en Betrokkenen:

- De VMDB is sterk georganiseerd en onderhoudt een intensief contact met hun doelgroep.
- Zij heeft een bredere oriëntatie dan het psychiatrische perspectief, en heeft veelvuldig contact met maatschappelijke organisaties.
- Zij heeft goed zicht op de behoefte aan specifieke kennis en de lacunes daarin.
- Zij speelt een centrale rol bij de overdracht van kennis aan groepen patiënten en betrokkenen.
- Zij kan participeren in opleiding, na- en bijscholing over bipolaire stoornissen aan professionals.
- Zij speelt een zowel inspirerende (b.v. inbrengen van onderzoeksthema's) als faciliterende (b.v. werving van deelnemers) rol bij het opzetten en uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek.
- Als patiëntenorganisatie heeft de VMDB eigen mogelijkheden om subsidie te verwerven t.b.v. het KenBiS.
- Zij wordt vertegenwoordigd door een of twee VMDB (bestuurs-)leden.

Trimbos Instituut, landelijk kennisinstituut voor geestelijke gezondheidszorg, verslavingszorg en maatschappelijke zorg:

- Dit instituut kan een verbinding leggen met andere kenniscentra op het gebied van de GGZ en kan impulsen geven aan de organisatie van het KenBiS en de wijze waarop dit zijn doelstellingen kan verwezenlijken.
- Het heeft een brede maatschappelijk oriëntatie.
- Het instituut is vertegenwoordigd door een wetenschappelijk medewerker.

Donateurs

Professionals:

- Dit zijn individuele professionals (zoals psychiaters, andere artsen, psychologen, verpleegkundigen) die al dan niet werkzaam zijn in een van de deelnemende instellingen.
- Zij onderschrijven de werkzaamheden van het KenBiS en ondersteunen deze met een geringe financiële bijdrage (afhankelijk van de beroepsgroep 25 of 50 euro per jaar).
- Zij vergaderen vier maal per jaar om kennis en ervaringen uit te wisselen en te discussiëren over thema's die betrekking hebben op de diagnostiek en behandeling van de bipolaire stoornis; deze bijeenkomsten zijn geaccrediteerd door de beroepsverenigingen.
- Zij vormen een fijnmazig landelijk netwerk van gespecialiseerde behandelaars, waarnaar verwezen kan worden voor behandeling. Hierdoor wordt een optimale toegankelijkheid voor patiënten bereikt.

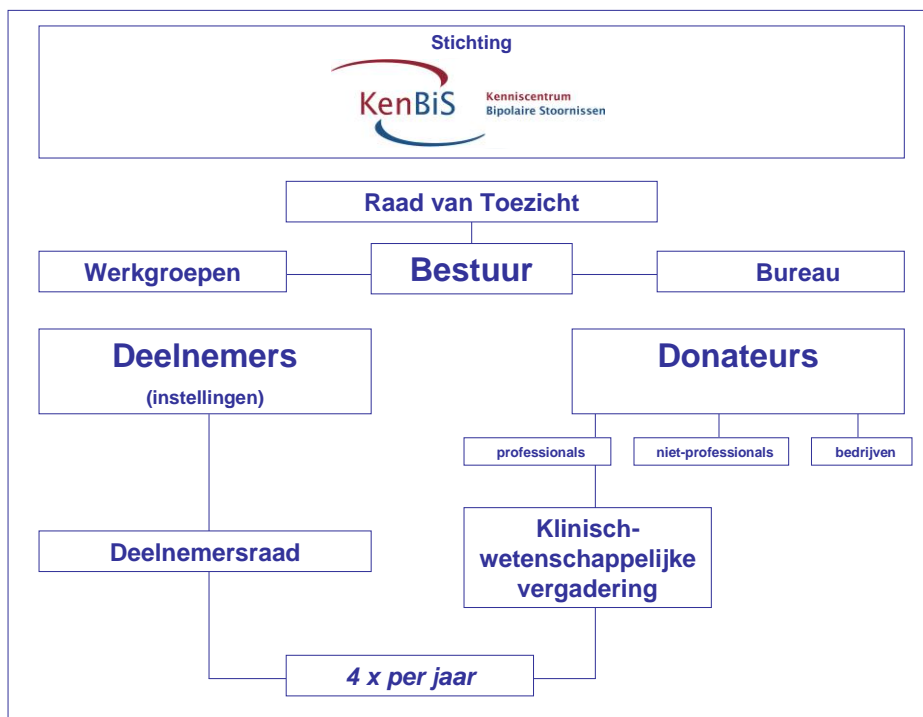
Niet-professionals:

- Dit zijn personen die de werkzaamheden van het KenBiS onderschrijven en deze ondersteunen met een financiële bijdrage, waarvan de minimale hoogte reglementair is vastgelegd.

Commerciële en non-profit organisaties:

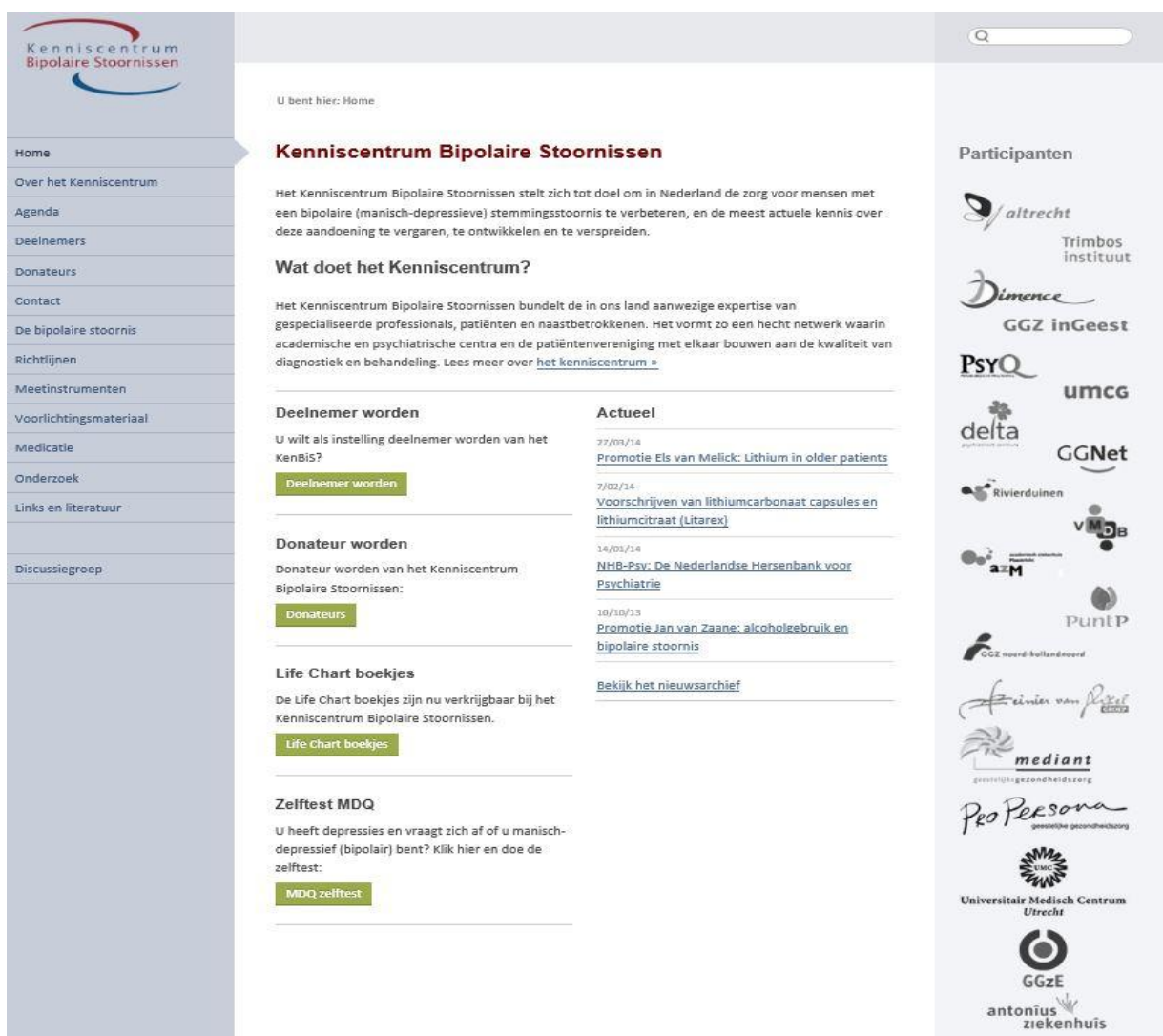
- Bedrijven, instellingen en stichtingen kunnen het KenBiS financieel ondersteunen met een maximum dat reglementair is vastgelegd. Daarbij bewaart KenBiS haar onafhankelijkheid.

Organisatie

KenBiS is een stichting met een (onbezoldigd) bestuur en raad van toezicht, en (betaalde) bureaumedewerkers, gedetacheerd van uit een of meer deelnemende instellingen. De instellingen zijn vertegenwoordigd in een Deelnemersraad. Inhoudelijke taken worden uitgevoerd in werkgroepen. Kennis wordt uitgewisseld in een door de beroepsverenigingen geaccrediteerde Klinisch-Wetenschappelijke Vergadering. Alle bijeenkomsten en vergaderingen worden viermaal per jaar op één dag georganiseerd in een van de deelnemende instellingen.

Website www.kenbis.nl

The screenshot shows the KenBiS website homepage. On the left is a navigation menu with items like Home, Over het Kenniscentrum, Agenda, Deelnemers, Donateurs, Contact, etc. The main content area features a header with the KenBiS logo and a search bar. Below the header, there's a section titled 'Kenniscentrum Bipolaire Stoornissen' with a brief description of the center's mission. A 'Wat doet het Kenniscentrum?' section follows, detailing the center's role in bundling expertise. There are three columns of featured content: 'Deelnemer worden' (Become a member), 'Actueel' (Current news) with a list of recent articles, and 'Donateur worden' (Become a donor). At the bottom of the main content, there are sections for 'Life Chart boekjes' and 'Zelftest MDQ'. On the right side, a 'Participanten' section displays logos of various participating institutions, including Altrecht, Trimbos instituut, Dimence, GGZ inGeest, PSYQ, umcg, delta, GGNet, Rivierduinen, VMDB, aZM, PuntP, GGZ noord-hollandnoord, Feinier van Pijpel, mediant, Pro Persona, Universitair Medisch Centrum Utrecht, GGzE, and antonius ziekenhuis.

Doelstellingen voor de periode 2015 - 2020

- ❖ **Structuur KenBiS consolideren en optimaliseren van de bestaande infrastructuur**
  - Versterken participatie Deelnemersraad.
  - Actief betrekken van deelnemers in de diverse werkgroepen van KenBiS.
  - Inzichtelijk maken naar deelnemende instellingen wat de meerwaarde is van KenBiS in de zorg voor bipolaire patiënten via b.v. jaarverslagen en nieuwsbrief.
  - Optimaliseren van de landelijke dekking door uitbreiding van het aantal deelnemende instellingen.

- ❖ **Optimaliseren visitatiesystematiek van nieuwe en deelnemende instellingen**
  - Opstellen en uitvoeren visitatiecyclus.

- ❖ **Sterkere externe profilering en verbeteren PR-beleid**
  - Doel: landelijke bekendheid van KenBiS als expertisecentrum vergroten om daarmee de beschikbare kennis en ervaring te kunnen verspreiden naar zorgaanbieders en andere belanghebbenden (zoals verzekeraars, beroepsverenigingen) in de zorg voor patiënten met een bipolaire stoornis.
  - De website zal als centraal punt in de informatievoorziening duidelijker worden neergezet; daarvoor moet de website inhoudelijk actueel worden gehouden en voorop lopen in nieuwsvoorziening op het gebied van bipolaire stoornissen.
  - Er zal regelmatig een nieuwsbrief worden opgesteld om bij zorgaanbieders en andere belanghebbenden in de zorg voor patiënten met een bipolaire stoornis zowel de activiteiten van het KenBiS als andere ontwikkelingen op het gebied van de bipolaire stoornis onder de aandacht te brengen.

- ❖ **Vergroten van de betrokkenheid van VMDB bij alle aspecten van KenBiS**
  - Dit zal worden geconcretiseerd in de participatie van een VMDB lid in alle KenBiS werkgroepen.
  - De deelnemende instellingen en lokale VMDB groepen zullen worden aangemoedigd op lokaal niveau met elkaar samen te werken om de samenwerking ook op lokaal niveau tot uiting te laten komen.
  - Plan maken met als doel het vergroten van de kennisdeling tussen KenBiS/VMDB.

- ❖ **Uitbouwen maatschappelijke oriëntatie (contacten politiek, zorgverzekeraar, etc.)**
  - In de afgelopen jaren is gebleken dat politiek-maatschappelijke veranderingen het werk in de spreekkamer direct raken. Het krachtenveld waarin zorgverleners hun werk doen wordt steeds sterker beïnvloed door invloeden die voortvloeien vanuit het ministerie van VWS en de zorgverzekeraars. Het KenBiS stelt zich als taak te bewaken dat de veranderingen die worden ingezet de professionele standaard van de zorg voor mensen met een bipolaire stoornis niet schaden. Het KenBiS inventariseert knelpunten en zal indien nodig actie ondernemen, met als doel dat patiënten niet de dupe worden van de politiek-maatschappelijke veranderingen.
  - Ook hierin zullen VMDB en KenBiS bij voorkeur gezamenlijk naar buiten treden om het belang van de juiste zorg op het juiste moment voor mensen met een bipolaire stoornis te waarborgen en waar dit nog onvoldoende is uit te breiden.

- ❖ **Inhoudelijke ondersteuning van organisatie van zorg voor de doelgroep**
  - Onderbouwing behandeling gespecialiseerde GGZ, Basis GGZ, huisarts/POH.
  - Inhoud en logistiek van ROM.
  - Implementatie Richtlijn bipolaire stoornissen i.s.m. met NVvP en Trimbos.
  - Zorgstandaard Bipolaire Stoornissen opstellen i.s.m. Trimbos en NVvP; daarbij wordt gestreefd naar een optimale afstemming met aanpalende zorgstandaarden door samenwerking met de respectievelijke kenniscentra.

- ❖ **Samenwerking**
  - Regionale samenwerking KenBiS-deelnemers en VMDB bevorderen.
  - Samenwerking zoeken met relevante landelijke kenniscentra (zoals NedKAD, Phrenos).
  - Samenwerking met de ISBD verder invullen.

- ❖ **Verdere inhoudelijke thema's**
  - Werkgroepenbeleid: de verschillende werkgroepen krijgen een tijdgebonden opdracht en zullen de resultaten op een KVV presenteren.
  - De opdrachten van de werkgroepen zullen in de periode 2015-2017 ten dele voortkomen uit het opstellen van de Zorgstandaard Bipolaire Stoornissen.
  - PE-cursus uitrollen met daaraan gekoppeld onderzoek, waarbij KenBiS optreedt als initiator.
  - Versterken multidisciplinaire oriëntatie van de Masterclass.
  - Toekennen van de jaarlijkse KenBiS/Willem Nolen Prijs voor Bipolaire Stoornissen.
  - Participatie bij ISBD/ISAD congres Amsterdam in juli 2016.
  - Nieuw aanbod creëren (trainingen, cursussen) waarbij KenBiS optreedt als initiator.
  - Oriëntatie op gezamenlijke onderzoeksprojecten met verschillende participanten met als doel de klinische praktijk te verbeteren.

KenBiS Meerjarenplan 2015-2020